

WIADOMOŚCI AGENCJI INFORMACYJNEJ 'SIS' - 15.12.1989

INFORMACJE KRAJOWE

KRAKÓW. 15.12. w kościele w Mistrzejowicach mszą św. odprawioną przez ks. kardynała Franciszka Macharskiego rozpoczął się Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ RI 'S'. Obrady otworzył przewodniczący Tymczasowej Krajowej Rady NSZZ RI 'S' Józef Ślisz. Gośćmi Zjazdu są m.in. Andrzej Stelmachowski, Andrzej Wielowieyski, min. Artur Balasz, prezydent Krakowa Wiesław Woda, konsul USA w Krakowie Algis Avizienis, przedstawicielka PSL Hanna Chorażyna, rektor Akademii Rolniczej w Krakowie, przedstawiciele Europejskiej Konfederacji Związków Rolników oraz delegacje związkowców z USA, Szwecji, Francji i Danii. W Zjedzie bierze udział 314 delegatów. Przewodniczący Tymczasowej Krajowej Rady Rolników Indywidualnych Józef Ślisz wygłosił sprawozdanie, w którym mówił m.in. o osiągnięciach Związku - we wszystkich województwach istnieją rady wojewódzkie, a placówki Związku w większości gmin; 37 członków 'S' RI zasiada w Sejmie, 14 - w Senacie. Józef Ślisz przedstawił strategię Związku. Obecnie najważniejszym zagrożeniem dla wsi jest inflacja, ostatnio - hiperinflacja. 'Wypowiadamy się za wprowadzeniem na artykuły rolne cen opłacalnych gwarantowanych - powiedział Józef Ślisz. - Po cenach tych państwo miałyby obowiązek skupić każdą ilość wyprodukowanej żywności. Konieczne są tanie i dostępne dla każdego rolnika kredyty inwestycyjne. Obecnie tylko 40 procent rolników gospodaruje na areale większym niż 5 ha. Istnieją całe rejony, w których większość gospodarstw waha się od 1 do 2 ha. Dostawy ilościowe maszyn nie przekraczają 50 procent potrzeb, a w wielu przypadkach są jeszcze mniejsze. Każdy rolnik jako indywidualny producent powinien mieć prawo nawiązywania korzystnych dla siebie kontraktów, także poza granicami kraju. Potrzebne jest zniesienie cel, koncesji, licencji i obowiązkowej odsprzedaży dewiz. Solidarność RI jest za odrodzeniem się autentycznej spółdzielczości, budowanej przez chłopów a nie żerującej na chłopach; za wielością podmiotów gospodarczych działających na wsi, stwarzających zdrową konkurencję zarówno w sektorze zbytu, dystrybucji i przetwórstwa produktów rolnych; za tworzeniem małych spółdzielni handlowych, przetwórczych i oszczędnościowo-pożyczkowych; za rozwojem i umacnianiem kółek rolniczych, będących formą samorganizacji rolników dla efektywniejszego wykorzystania specjalistycznych maszyn rolniczych. Związek wypowiada się zdecydowanie przeciwko monopolom w skupie, przetwórstwie i handlu; przeciw biurokratyzowanym poststalinowskim formacjom związków spółdzielczych; przeciwko biurokratyzowanym, obejmującym kilkanaście gmin spółdzielniom typu gminnych spółdzielni, spółdzielni mleczarskich, spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych czy spółdzielni kółek rolniczych'. Mówiąc o sytuacji politycznej, J. Ślisz stwierdził: 'Na politycznej mapie Polski nie ma dziś takiej partii, która byłaby rzecznikiem interesów wsi. Solidarność rolnicza jest w stanie taką reprezentację wyłonić. Partia taka powinna artykułować nie tylko cele poszczególnych grup, czy warstw społecznych, ale cele ogólnonarodowe. (...) Jeśli nie chcemy dopuścić do zdominowania wsi przez naszych przeciwników, trzeba stworzyć własny program polityczny, oparty o doświadczenia ruchu ludowego i doświadczenia 'Solidarności', oparty na szerokiej inicjatywie obywatelskiej'.

Józef Ślisz zaproponował utworzenie w ramach związku sekcji dwuzawodowców. Dotyczy to chłopo-robotników.

WARSZAWA. 15.12. senacka Komisja Kultury, Środków Przekazu, Nauki i

Edukacji Narodowej dyskutowała na temat sytuacji wydawniczej czasopism kulturalnych, oświatowych, naukowych i środowiskowych. Senator Krzysztof Kozłowski przedstawił sytuację wydawniczą - powiedział m.in. o rosnącej cenie usług poligraficznych, 20-procentowym podatku obrotowym dla kultury (bez ulg), wzroście ceny papieru o 400 procent. Jednym z zaproszonych gości był redaktor Maciej Ilłowiecki (SDP). Powiedział, że monopol RSW Prasa-Książka-Ruch nie został złamany - nadal przedsiębiorstwo to korzysta z ogromnej bazy technicznej. Brakuje polityki informacyjnej rządu, nie ma koncepcji rozmowy z narodem, nie zostały stworzone warunki do powstawania pism obywatelskich. Red. Maciej Kozłowski wystąpił z postulatem całkowitej likwidacji cenzury. Prezes RSW Prasa-Książka-Ruch Sławomir Tabkowski poinformował, że od 1990 roku Ministerstwo Kultury będzie dotowało 6 tytułów czasopism, 13 pozostanie w RSW, natomiast 'Twórczość' i 'Inspiracje' będą dotowane przez obie instytucje. Przedstawiciel Ministerstwa Kultury przedstawił szereg opracowań dotyczących polityki wydawniczej, m.in. wprowadzenie jednolitego podatku dochodowego dla wszystkich przedsiębiorstw wydawniczych nie wyższe niż 20 procent, zwolnienie od podatków wydawnictw szkolnych i naukowych, zwolnienie z cła przemysłu poligraficznego, zniesienie podatków od honorariów autorskich, wprowadzenie 50-procentowej zniżki w opłatach pocztowych na przesyłki książkowe oraz preferencje kredytowe dla wydawnictw i księgarń. Duże zaskoczenie wywołała informacja podana przez płk. Wiktora Lalka, dyrektora departamentu obrony Ministerstwa Finansów, że od 1990 roku cała poligrafia będzie zwolniona z podatku obrotowego.

KRAKÓW. 13.13. oświadczenie Federacji Młodzieży Walczącej z Krakowa w sprawie zmiany nazwy państwa i godła PRL. 'Z głębokim niepokojem przyjęliśmy wiadomość o skierowaniu do Sejmu PRL projektu ustawy dotyczącej zmiany nazwy i godła państwa. Rzeczpospolita Polska była nazwą istniejącego do września 1939 niepodległego państwa polskiego, którego godłem był orzeł w koronie. Postanowienia Jaltańskie oraz narzucenie Polsce obcej władzy i systemu pozbawiły nasz kraj niepodległości. Jej odzyskanie możliwe jest tylko w drodze całkowitej likwidacji ustroju komunistycznego, wolnych wyborów do władz wszystkich szczebli i - co najważniejsze - likwidacji pojałtańskiego status quo, wyrażającego się w wyjściu Polski z tak zwanej strefy wpływów ZSRR. PRL nie jest państwem niepodległym. Zastosowanie symbolu niepodległej Polski do stanu obecnego państwa polskiego byłoby poważnym nadużyciem. Stanowiłoby również obrazę w stosunku do ludzi prowadzących walkę o przywrócenie naszemu krajowi pełnej suwerenności. Przypominamy, że symbole niepodległej Rzeczypospolitej, przechowuje jej prawowity kontynuator, rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie. Jesteśmy przekonani, że w chwili odzyskania przez Polskę pełnej niepodległości, zostaną one przekazane wraz z kompetencjami wybranym przez naród w wolnych wyborach władzom Polski. (...) Apelujemy do posłów i senatorów OKP oraz całej opozycji niepodległościowej o poparcie naszego stanowiska'.

KRAKÓW. Oświadczenie kierownictwa Akcji Bieżącej KPN, Okręg Południe: 1/ 11.12. KPN zorganizowała pokojową manifestację, podczas której m.in. zażądała przekazania zajmowanego przez KW PZPR budynku na potrzeby służby zdrowia lub oświaty. Warunkiem realizacji tego postulatu jest udzielenie poparcia przez mieszkańców Krakowa, a zwłaszcza przez zainteresowane środowiska. 2/ 13.12. po zakończeniu demonstracji ruchu 'Wolność i Pokój' doszło do aktów niszczenia mienia publicznego, w budynku zajmowanym przez Komitet Krakowski

PZPR. Określamy tego typu działania jako bezmyślny wandalizm, nie mający nic wspólnego z interesem społecznym. 3/ Działania milicji w dniu 13.12. w centrum Krakowa nie przyczyniły się, naszym zdaniem, do uspokojenia sytuacji w okolicach rynku głównego. Wysłanie oddziałów milicji na miejsce, gdzie demonstracja kończyła się - nosi znamiona prowokacji, bowiem pojawienie się milicji spowodowało wzrost agresywności nielicznej grupy młodzieży. W dalszej części wydarzeń funkcjonariusze MO zamiast zapobiegać niszczeniu budynku zajmowanego przez KW PZPR, urządzili akcję łapania przypadkowych przechodniów i gapiów. Raz jeszcze okazało się, że MSW wymaga gruntownej reformy, a na szczeblu lokalnym są konieczne zasadnicze decyzje personalne. 4/ Oczekujemy, że w przyszłości uczestnicy niezależnych demonstracji wykażą odpowiedni poziom kultury politycznej, a siły porządkowe nie będą prowokowały zamieszek i aktów wandalizmu".

KATOWICE. Oświadczenie Regionalnej Komisji Koordynacyjnej NZS Regionu Śląsko-Dąbrowskiego: "Niezależne Zrzeszenie Studentów nie uczestniczyło w chuligańskich incydentach, mających miejsc pod Komitetem Wojewódzkim PZPR w dniu 13 grudnia 1989 roku. Nasz udział w obchodach 13 grudnia miał na celu przypomnienie tragicznych wydarzeń z 1981 roku i łączył się z żądaniem ukarania winnych wprowadzenia stanu wojennego, piastujących nadal czołowe stanowiska państwowe. Nie zgodne z prawdą są insynuacje prasy śląskiej, że NZS inspirował podpalenia budynku i starcia z milicją. Gdy zdarzenia przybrały formę wybryków chuligańskich, studenci na żądanie NZS rozeszli się, co więcej - przedstawiciele NZS podjęli nieudaną próbę mediacji pomiędzy ZOMO, a członkami "Solidarności Walczącej". Domagamy się sprostowania kłamliwych informacji zamieszczonych w prasie regionalnej".

WROCLAW. Komisja Zakładowa "S" oraz Zakładowy Komitet Pracowniczy przy Zakładzie Produkcji Spożywczej WSS "Społem" zwróciła się z prośbą do Marszałka Sejmu PRL o uchwalenie nowego prawa spółdzielczego likwidującego monopolistyczną strukturę organizacyjną, tj. Zarząd WSS "Społem" oraz centralę ZSS w Warszawie. Projekt modelu organizacyjnego Wojewódzkiej Spółdzielni Spożywców "Społem" przewiduje integrację spółdzielni poprzez połączenie Zakładu Handlu, Zakładu Techniczno-Usługowego, Zakładu Remontowo-Budowlanego, Zakładu Produkcji Nakładczej z Zarządem Spółdzielni. "S" i Zakładowy Komitet Pracowniczy przy ZPS zdecydowanie zaprotestowały przeciwko przeprowadzeniu takiej reorganizacji spółdzielni, która spowodowałaby się do utrzymania istniejącej struktury pod zmienioną nazwą, do czasu wejścia w życie nowego prawa spółdzielczego. W przypadku wchłonięcia przez nowoutworzoną spółdzielnię wymienionych zakładów, pracownicy zapowiedzieli podjęcie akcji protestacyjnej do strajku okupacyjnego włącznie.

CHEŁM. W dniach 9-10.12. odbył się trzeci Walny Zjazd Delegatów NSZZ "S" Regionu Chełmskiego. Dokonano wyboru władz. Przewodniczącym pozostał Bogusław Fikus. 15.12. ukonstytuuje się prezydium Zarządu.

CHEŁM. 13-13.12. doszło do strajku ostrzegawczego w Zakładach Zmechanizowanych w Rudej Hucie. Mediacje nie przyniosły rezultatów.

OSTROŁĘKA. 30.11. zawiązała się grupa inicjatywna NSZZ Milicji Obywatelskiej, w skład której weszli przedstawiciele wydziałów WUSW w Ostrołęce. 15.12. do Biura Informacji NSZZ "Solidarność" Region Mazowsze wpłynął teleks od tej grupy. Oto jego fragmenty:

"Rozumiejąc pilną potrzebę włączenia się w reformatoryjne działania rządu, Parlamentu i wszystkich ludzi, którym na sercu leży dobro polski - deklarujemy chęć czynnego poparcia tych starań. Pracując w organach MO zdajemy sobie sprawę z faktu, że bez demokratycznych przemian w resporcie MSW może nastąpić wyalienowanie środowiska ze społeczeństwa. /.../ Wyrażając protest przeciw podwójnemu podporządkowaniu funkcjonariuszy MO /służbowemu i partyjnemu/ 18 oficerów i podoficerów (...) złożyło legitymacje PZPR. /.../ Nasz apel o tworzenie podstaw przyszłego związku spotkał się ze zrozumieniem. We wszystkich rejonowych Urzędach Spraw Wewnętrznych garnizonu funkcjonariusze przystąpili samorzutnie do organizowania swojego związku. /.../ Chcemy odpolitycznienia resortu, reorganizacji".

BRZESKO. Brzeski Komitet Obywatelski "Solidarność" zwrócił się do naczelnika miasta i gminy o przekazanie na cele społeczne budynku zajmowanego przez miejsko-gminny Komitet PZPR. Komitet Obywatelski "S" wystąpił o przekazanie Komitetowi PZPR lokalu zastępczego.

WROCLAW. Z propozycją współpracy i pomocy dla Polski zwrócił się do Prezydium RKW "S" Dolny Śląsk Marek Żelazkiewicz - prof. Uniwersytetu Berkeley w USA. Inicjatywa "UC BERKELEY ON POLAND" powstała na tamtejszym Uniwersytecie i ma obejmować pomoc w tych dziedzinach życia, które są szczególnie ważne w wyprowadzaniu Polski z kryzysu oraz mają duże znaczenie w okresie szybkich zmian systemowych i dużych napięć społecznych.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE - WAI

ZSRR

MOSKWA. 14.12. członkowie stowarzyszenia "Memorial" demonstrowali w obronie niezależnego dziennikarza Siergieja Kuźniecowa przed wejściem do kremłowskiego Pałacu Zjazdów. Trzymano transparenty: "Wolność dla Kuźniecowa", "Sprawa Kuźniecowa 1989 czy 1937?", "Domagamy się przewiezienia Kuźniecowa do szpitala", "Precz z procesami politycznymi". Milicja odebrała transparenty, a kiedy demonstranci rozpostarli nowe - zatrzymała trzech spośród nich - członków komisji roboczej "Memoriału".

LENINGRAD. 11.12. w piątym komisariacie milicji miał być sadzony Walerij Terechow, uczestnik wiecu przeprowadzonego 10.12. Materiałami obciążającymi były nagrania wideo dostarczone sędziemu Seleznowej przez pracowników KGB. Przeglądu taśmy dokonano pod nieobecność oskarżonych i świadków. Po pokazie Seleznowa oświadczyła, że nie interesują jej zeznania świadków.

LENINGRAD. 11.12. obrońca Kuźniecowa Siergiej Kotow powiadomił, że komisja lekarzy więziennych dokonała oględzin zatrzymanego. Stwierdzono dystrofię drugiego stopnia oraz skrajne wycieńczenie organizmu. Kierownictwo więzienia zezwoliło na zbadanie Kuźniecowa przez trzech niezależnych lekarzy. Konsylium odbędzie się 25.12.

EREWAN. 13.12. został utworzony Niezależny Komitet Obchodów Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, ze specjalnym uwzględnieniem stref dotkniętych trzęsieniem ziemi oraz rejonu Arcach. Środki przeznaczone na prezenty, imprezy artystyczne i kulturalne uzupełniane są datkami społeczeństwa oraz diaspory ormiańskiej.

EREWAN. 13.12. na placu Wolności odbyło się zgromadzenie informacyjne zorganizowane przez Ruch Narodowy Ormian. Obecnych było

ok. 50 tysięcy osób. Skrytykowano zachowanie się deputowanych ormiańskich na zjeździe za "zebraczo-blagalny ton ich wystąpienia", brak konsekwencji i zdecydowania. Podkreślano, że cechy te uwłaczają godności narodu ormiańskiego, który nie prośbami, lecz walką zdobywa sobie prawo do sprawiedliwości. Wyrażono irytację z powodu nadania w międzynarodowy dzień praw człowieka wywiadu telewizyjnego z prokuratorem generalnym Armenii, Igorem Nazarianem, bezpośrednio odpowiedzialnym za represje wobec działaczy Ruchu na rzecz Karabachu. Blokada Armenii trwa.

CZECHOSŁOWACJA.

BRNO. 14.12. odbyło się posiedzenie Komitetu Organizacyjnego Partii Zielonych. Omówiono warunki budowy struktur partyjnych. Adres kontaktowy: KO Partii Zielonych, 60200 Brno, ul. Panska 9.

PRAGA. 14.12. przed budynkiem KC KPCz odbyła się manifestacja na poparcie zasadniczej demokratyzacji partii, której inicjatorami byli członkowie partii komunistycznej z wydziału matematyczno-fizycznego Uniwersytetu Karola i Forum Demokratyczne Komunistów. Uczestnicy manifestacji wyrazili konieczność oddzielenia skompromitowanych członków byłego kierownictwa od uczciwych komunistów. Stwierdzili, że jeśli nadzwyczajny zjazd partii nie opowie się za polityką demokratyzacji, Forum Demokratyczne Komunistów będzie się od partii dystansować. Forum Demokratyczne Komunistów popiera postulaty Forum Demokratycznego, ale opowiada się za referendum.

14.12. Tomasz Bata spotkał się z Vaclavem Havlem oraz Marianem Czalfa. Tomasz Bata zaproponował Czechosłowacji pomoc gospodarczą, kulturalną i naukową.

15.12. wicepremier Valter Komarek, przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Vladimír Dlouhý i minister finansów Vaclav Klaus spotkali się z Tomaszem Batą. Rozmowy dotyczyły wzajemnej współpracy, m.in. w przemyśle obuwniczym.

Według rzecznika KC KPCz Josefa Hory, na nadzwyczajnym zjeździe KPCz zostanie wydane oficjalne stanowisko KPCz w sprawie sposobu wyboru prezydenta.

Komitet Centralny Socjalistycznego Związku Młodzieży wyznaczył termin nadzwyczajnego zjazdu Socjalistycznego Związku Młodzieży na 27.01.90. Socjalistyczny Związek Młodzieży opowiada się za referendum i popiera kandydaturę Czestmíra Cisarza.

14.12. na placu Vaclava odbyła się manifestacja popierająca kandydaturę Vaclava Havla na prezydenta.

Krajowy Koordynacyjny Komitet Strajkowy Studentów zdecydował o kontynuowaniu strajku.

14.12. odbyły się rozmowy przedstawicieli wszystkich partii politycznych i niezależnych inicjatyw. Głównym tematem rozmów był sposób wyboru prezydenta. Uczestnicy spotkania uznali, że przewidywany przez Konstytucję 14-dniowy termin wyboru prezydenta od momentu abdykacji poprzedniego, jest w obecnej sytuacji zbyt krótki. Potrzebna jest uchwała przedłużająca ten termin. Uzgodniono, że prezydentem powinien być bezpartyjny Czech. Wyrażono opinię, że skład Zgromadzenia Federalnego powinien zostać odnowiony - niektórzy skompromitowani posłowie powinni odejść, na ich miejsce powinni być

wybrani nowi.

Forum Obywatelskie nadal opowiada się za wyborem prezydenta przez Zgromadzenie Federalne.

Dalsze wyniki pracy komisji badającej sprawę interwencji sił porządkowych 17 listopada. W tej chwili prowadzone jest postępowanie karne przeciwko 6 funkcjonariuszom sił porządkowych, trzy osoby są w areszcie. Milos Jakesz przyznał, że jeszcze przed rozpoczęciem manifestacji zdecydowano, że pochód zostanie zatrzymany na ulicy Narodowej. Można zatem sądzić, że pochód został zaprowadzony na to miejsce przez prowokatorów. Prokuratura będzie przesłuchiwać niektóre znane jej już osoby, które znajdowały się na czele pochodu. Liczba udokumentowanych przypadków zranień podczas manifestacji wzrosła do 143. Zostało stwierdzone, że na 17.11. na terenie całej Czechosłowacji siły porządkowe ogłosiły specjalną akcję 'Student'. Przepisy mówią, że taką akcję może ogłosić tylko przewodniczący Rady Obrony Państwa - był nim wtedy Milos Jakesz.

Minister Obrony Narodowej oznajmił, że zostaną podjęte konkretne kroki w celu skrócenia zasadniczej służby wojskowej do 18 miesięcy. Miałoby to wejść w życie od 2.01.90. Minister wystąpił z projektem, aby w 1990 r. obniżona została liczba żołnierzy powoływanych do zasadniczej służby wojskowej o 90 tys. Zaproponował także, aby w przyszłym roku nie odbywały się w Pradze i Bratysławie defilady wojskowe z okazji 45. rocznicy wyzwolenia Czechosłowacji. Zaoszczędzone w ten sposób środki powinny być użyte na ochronę środowiska naturalnego.

15.12. premier Czalfa spotkał się z przewodniczącym Międzynarodowej Federacji Helsińskiej Karlem Schwarzenbergiem oraz przedstawicielem Federacji Karta 77 Frantiskiem Janouchem. Rozmowy dotyczyły m.in. prawnego zabezpieczenia realizacji praw człowieka w Czechosłowacji oraz utworzenia filii Federacji Karty 77 w Pradze.

15.12. wicepremier Josef Hromadka, zajmujący się m.in. sprawami Kościoła, spotkał się z kardynałem Frantiskiem Tomaskiem, z którym rozmawiał o możliwości obsadzenia wolnych stolic biskupich.

15.12. na Słowacji wyszedł pierwszy numer czasopisma 'Verejot' ('Społeczeństwo') - pisma ruchu 'Społeczeństwo przeciwko przemocy'.

15.12. premier Czalfa przyjął przewodniczącego Niemieckiej Partii Liberalno-Demokratycznej, przewodniczącego Rady Państwa NRD Manfreda Gerlacha, z którym wymienił informacje o sytuacji w obu państwach.